

Gwałtowny rozwój motoryzacji, komunikacji i przewozów towarów transportem kołowym spowodował, że rocznie na świecie powstaje blisko 1,2 miliarda zużytych opon, z czego w Europie około 300, a w Polsce około 17 milionów. Do niedawna najpowszechniejszym sposobem na pozbycie się zbędnych opon był wywóz do lasu, zakopanie, zatopienie lub wyrzucenie na nielegalne wysypisko śmieci.

cz. 1

Zużyte opony, czyli gumowy odpad

Ze względu na nieuleganie samoczynnemu rozkładowi opony samochodowe stały się odpadem poważnie obciążającym środowisko. Aby zapobiec rosnącemu zagrożeniu Unia Europejska wprowadziła zakaz składowania zużytych opon, a ich producenci objęto zasadą poszerzonej odpowiedzialności, w myśl której są zobowiązani do zagospodarowania odpadów po tym produkcie.

Polskie regulacje prawne

Polska jako jedno z pierwszych państw europejskich, obok krajów skandynawskich, rozwiązała problem zagospodarowania zużytych opon.

Na mocy ustawy z 2001 roku o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie zagospodarowania niektórych odpadów oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej, od stycznia 2002 roku zasadą poszerzonej odpowiedzialności objęto m.in. producentów i importerów opon samochodowych. Obowiązuje ich zbiórka oraz uzyskanie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu gumowego odpadu. Początkowo, na rok 2002 wymagany poziom odzysku wynosił 25%, co oznaczało konieczność zbiórki i poddania recyklin-

gowi jednej czwartej masy nowych opon wprowadzonych w tym roku na rynek krajowy. W kolejnych latach poziom ten był podnoszony i w 2007 roku osiągnął poziom 75 proc. Został utrzymany na kolejne lata aż do końca 2014 roku.

Zużyta opona w wyniku eksploatacji traci nawet do 25 proc. wagi. Z powodu tego zbierana jest i poddawana odzyskowi prawie taka sama ilość opon zużytych, jaka wprowadzana jest w danym roku na rynek krajowy ilość opon nowych. Poza producentami za odzysk zużytych opon odpowiedzialni są ich posiadacze, np. przedsiębiorstwa, które składają je na swoim terenie, czyli właściciele warsztatów samochodowych i tzw. szrotów, czyli autozłomowisk. W przypadku, gdy przedsiębiorca nie wykona ciężącego na nim obowiązku ani nie zawrze odpowiedniej umowy z organizacją odzysku, zobowiązany jest do obliczenia i odprowadzenia na rachunek urzędu marszałkowskiego opłaty produktowej.

- W Polsce, jak i w innych krajach Unii, bieżnikuje się około 15 proc. zużytych opon.
- Opona bieżnikowana jest tańsza o 50 proc. od nowej i ponownie można wykorzystać 75 proc. jej masy.

System zbiórki zużytych opon

W Polsce działa kilka organizacji odzysku, które są zainteresowane przejęciem od przedsiębiorców obowiązku utylizacji zużytych opon. Największa z nich to powstałe w 2002 roku Centrum Utylizacji Opon Organizacja Odzysku S.A. w Warszawie, skupiające na terenie Polski głównych producentów opon. Powstał ogólnokrajowy system zbiórki zużytych opon. Przy pomocy operato-

rów logistycznych i ich podwykonawców opony zbierane są w całym kraju, przede wszystkim w punktach dealerskich, zakładach wulkanizacyjnych, bazach transportowych i gminach, skąd przekazuje się je do wskazanych punktów odzysku. Centrum pokrywa koszty segregacji, magazynowania i przewożenia. Zbiera i poddaje odzyskowi trzy czwarte wszystkich zużytych opon w kraju.

Zagospodarowanie wyeksploatowanych opon

Jedną z metod utylizacji opon samochodowych jest recykling materiałowy. Po wcześniejszym przygotowaniu polegającym na regeneracji, sprasowaniu, rozdrabnianiu i rozpuszczaniu opony przerabiane są na nowe produkty. Powszechnie stosuje się bieżnikowanie. Po usunięciu zużytej gumy, przygotowaniu powierzchni opony, nałożeniu kleju i podkładu, nakleja się nowy bieżnik i wulkanizuje.

Tekst i zdjęcie:
mgr inż. DANUTA WIERUSZEWSKA
Instytut Ekologii Terenów
Upzemysłowionych w Katowicach
Zespół Informacji Promocji i Szkoleń

